

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 661/2010/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

136/2011. (V. 11.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2010. december 13-án előterjesztett **panaszát** a 2011. május 11-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a D. városi Rendőrkapitányság – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2010. december 13-án, elektronikus úton terjesztette elő sérelmeit, majd beadványát 2011. január 18-án és február 10-én, postai úton is megerősítette, illetve kiegészítette.

1) Előadása szerint a panasz előterjesztését megelőző napon egy belátható kanyarban, a megállni tilos tábla előtt – vagyis annak hatályán kívül – állt meg egy nagyáruház parkolójában mintegy öt perc erejéig. A kocsiban ülve arra lett figyelmes, hogy egy rendőrautó közeledik, és a rendőrök egy autóst, aki valóban a megállni tilos tábla hatálya alatt parkolt, távozásra szólítottak fel. Ezt követően a szolgálati jármű a panaszost is megközelítette, és a rendőrök rádudáltak, jelezve, hogy neki is távoznia kell. A panaszos a megállni tilos táblára mutatott, és jelezte, hogy annak hatályán kívül állt meg, az egyik rendőr azonban az ablakon kiszólva újra távozásra kérte fel. A panaszos ekkor szóban is felhívta a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

rendőr figyelmét arra, hogy a tábla hatálya alá nem eső területen áll, majd a közeli parkolóba hajtott.

A rendőrök követték a panaszost, hozzá léptek, és kérték az iratait. A panaszos sérelmezi, hogy laccímkártyája átadását is követelték tőle, holott úgy tudja, arra igazoltatásnál nincs lehetőség. Közben az egyik rendőr „kioktató” hangvételben megkérdezte, tudja-e a panaszos, hogy kanyarban nem lehet megállni.

A panaszos álláspontja szerint a rendőrnek ilyen helyzetben nem „kvíz kérdéseket” kellene feltenni, hanem közölni a tényeket, meghatározni az elkövetni vélt szabálysértést, valamint az intézkedés indokát. Követelmény továbbá a panaszos tudomása szerint, hogy az intézkedés kezdetén a rendőr mutatkozzon be, ennek ellenére sem ez alkalommal, sem máskor nem ismerhette meg az eljáró rendőr kilétét. Megjegyzi továbbá, hogy a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) szerint megállási tilalom csak a beláthatatlan útkanyarokra vonatkozik.

Miután a panaszos „véleményt formált” az intézkedésről, a rendőr elkezdte a keresztnévén szólítani, amit a panaszos sértőnek érzett. Közölte a rendőrrel, hogy „a megszólítás számomra az X Úr”, amelyet követően azonban a rendőr ismét a keresztnévén nevezte.

A panaszos beadványában ezt követően számos kérdést tesz fel a fent leírt történések kapcsán. Így megkérdezi, hogy vajon mit szólna a rendőr, ha ő is keresztnévének említésével adna választ, továbbá, hogy miért kellene tisztelnie „az unintelligens módon és szabálytalanul eljáró rendőrt”, és köteles-e eleget tenni egy jogszabályilag nem megalapozott rendőri intézkedésnek, hogy utólag éljen ellene panasszal, aminek nyomán vagy lesz a sérelmeire „gyógyír” vagy nem. Nem érti, hogy miért kell egy olyan helyzetet elviselnie, amit viszonyossági alapon a másik fél nem szenved el, sőt még kényszerintézkedést is foganatosíthat. Nem tartja megfelelő eljárásnak, hogy a rendőr intézkedhet hibásan, ő azonban nem szegülhet jogszerűen ellen a hibás intézkedésnek.

Kérdezi a panaszos, hogy

- elkérheti-e a rendőr a laccímkártyáját az igazoltatás során, ha a jogszabály által felsorolt adatok (név, születési hely és idő, anyja neve stb.) a rendelkezésére álló okmányból megállapíthatók,

- egy rendőri intézkedés során mi a napszaknak, életkornak és nemnek megfelelő köszönés, mert ez a megfogalmazás meglehetősen tág,

- szólíthat-e valakit a rendőr a keresztnévén. Ez a megszólítás véleménye szerint bizalmaskodó lehet, ugyanakkor „mindenki tudja, hogy a lekezelő felsőbbrendűség kifejezésének eszköze, amihez még a nyomatékosító hangsúly is társul” szinte minden alkalommal. A panaszos úgy véli, hogy a magyar nyelv elég gazdag ahhoz, hogy a tiszteletet megadjuk a másoknak.

A panaszos beadványában egy további sérelmezett eseményt is említ. Előzményként előadja, hogy volt felesége a panaszos által létrehozott és működtetett közös cég teljes vagyonát, továbbá a panaszos személyes vagyonát is elcsalta. A panaszos ezzel összefüggésben számos feljelentést tett a rendőrségen, amit rendre elutasítottak arra hivatkozva, hogy a kérdés családi ügy és a vagyonmegosztás tárgykörébe tartozik. Ennek következtében a rendőrök a még menthető értékeket is hagyták eltűntetni, és semmilyen intézkedést nem végeztek, nyomozást

nem folytattak. Az egyik nyomozó a panaszost „balek”-nak nevezte, és azt tanácsolták neki, hogy polgári peres eljárásban keresse az igazát.

A panaszost – álláspontja szerint – sokmillió kár érte a rendőrség mulasztása miatt. A cég működésképtelenné vált, adóbevallás már két éve nem készült, a rendőrség mégsem tesz semmit. A megyei főügyészség a panaszos beadványát a városi ügyészségnek küldte vissza, majd onnan ugyanoda került át a rendőrséghez, ahol előzőleg már vizsgálták az ügyet. A panaszos kb. négy hónap alatt szinte minden elkövetőről összeszedte az adatokat, amiket a rendőrséghez is eljuttatott, a nyomozás lefolytatására mégsem került sor.

A legutolsó feljelentést a panaszos már másik megyében tette meg, de azt az illetékességi szabályok miatt ugyanoda küldték meg, ahol azidáig sem végezték el a vizsgálatot, és lezárták az ügyet azzal, hogy nincs új fejlemény. A panaszos felháborítónak tartja, hogy a rendőrség „kreált egy aktát, amiben mindent úgy rendeztek el, mintha vizsgálodtak volna”, az ügyészség pedig nem ellenőrizte, hogy a rendőrök a rendelkezésükre bocsátott adatokból, anyagokból egyáltalán felhasználtak-e valamit.

A fentiek alapján választ vár a Testülettől arra, mit teygen annak érdekében, hogy az ügyet megfelelő módon kezeljék, és végre nyomozást folytassanak a bűncselekmény kapcsán.

2) A panaszos beadványa postai úton küldött megerősítésében azt kéri a Testülettől, hogy a solyomny@t-online.hu e-mail címen tartsa vele a kapcsolatot, mivel a beadványban ismertetett eljárás következtében mindenét elvesztette, lakóhellyel nem rendelkezik, irataiban tartózkodási helyként is csupán egy város van megjelölve.

3) A panaszbeadványban írtakat továbbá a panaszos levélben a következőkkel egészítette ki.

A sérelmezett rendőri intézkedést megelőzően olyan helyen állt meg gépkocsijával, amely előtt egy megállni tilos tábla van, amelyre beadványában is hivatkozott, illetve ami mögött, néhány méterrel arrébb szintén található egy megállni tilos tábla, amelyek mindkét oldalon tiltják a megállást. Záróvonal, sőt felfestett felezővonal sincs az úttesten, sem a kanyarulatban, sem előtte. Az adott helyre nem vonatkozik egyik megállni tilos tábla sem, és az útkanyarulat nem beláthatatlan. Sem tereptárgy, sem fa, sem pedig bokor nincs az út egyik oldalán sem, ami a beláthatóságot akadályozná. A kanyarulat még akkor is jól átlátható, ha személyautók állnak a belső parkolóokban, azonban amikor a panaszos az adott helyen megállt, az említett parkolóban azon a felén egyáltalán nem álltak autók. A panaszos megjegyzi, hogy a leírt terület az áruház hátsó bejáratához esik közel, és jellemzően nem itt állnak meg a vásárlók. Az adott napon pedig szinte egyáltalán nem volt ott forgalom.

A panaszos úgy véli, hogy talán az útkezelő hozott létre „ex lex állapotot”, erről azonban ő nem tehet. Jelzi, hogy fényképe nincs a helyszínről, de megküldött a Testületnek egy kézzel készített rajzot, amin megpróbálta szemléltetni a körülményeket.

A panaszos leveléhez csatolva megküldte a Testületnek a D. városi Rendőrkapitányság Szabálysértési Hatóságának határozatát, amely a panaszos felelősségét közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése és jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértés elkövetése miatt megállapította. Az irat a jogellenes cselekmény elkövetésének körülményeit a következőképpen foglalja össze: 2010. december 12-én 14 óra 25 perckor a

panaszos az általa vezetett személygépkocsival D. városban, a Tesco áruház parkolójában, a bejárat előtti útkanyarulatban szabálytalanul, a parkoló járművektől nem belátható helyen várakozott, ezért rendőri ellenőrzés alá vonták. Az intézkedés során felszólították a rendőrök, hogy haladjon tovább, aminek nem tett eleget, és csak másodszori felszólításra volt hajlandó továbbhaladni. Annak során azonban szabálytalanul, a gyalogosok közlekedésére kialakított járdán hajtott tovább.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbi releváns tények voltak megállapíthatók.

1) A panaszossal szemben eljáró rendőr meghallgatására 2011. március 3-án került sor a D. városi Rendőrkapitányságon. A meghallgatás során feltett kérdésekre B. r. főrm. a következők szerint nyilatkozott.

A panasz tárgyát képező rendőri intézkedésre alapvetően emlékszik, bár lehet, hogy annak minden részletét nem tudja pontosan felidézni, mivel az események óta több mint két hónap telt el. A pontos időpontot így nem tudja megjelölni, de valóban történt egy olyan eset, amikor Sz. r. főrm. kollégájával gépkocsizó járőrszolgálatot teljesített, és annak során a Tesco áruháznál intézkedés alá vontak egy járművezetőt.

Az intézkedés során mindkét rendőr téli szolgálati öltözetet viselt, amelyen rajta voltak az előírt azonosítók. Arra a törzsőrmester nem emlékszik pontosan, hogy melyik szolgálati gépkocsit használták, de az csak rendőri jelleggel ellátott, megkülönböztető fény- és hangjelző berendezéssel felszerelt szolgálati gépkocsi lehetett, mivel a rendőrsőn csak ilyen gépjárművek vannak.

A karácsonyi és év végi ünnepekhez kapcsolódóan írásban kapták azt a feladatot, hogy a nagyobb tömeget vonzó bevásárló központokban végezzenek ellenőrzést. Ez fokozottan volt érvényes a Tesco áruházra, tekintettel arra, hogy az áruház a belvárosban, egy 30 ezer fős lakótelep mellett található, így ott egész nap igen jelentős a forgalom. Az áruház környékén, illetve a mellette lévő S. téren december hónapban folyamatos volt a rendőri jelenlét, annak során pedig kiemelt feladatként jelentkezett a közlekedés rendjének fenntartása, elsősorban a szabálytalan, a forgalmat akadályozó, nemegyszer balesetveszélyes helyzeteket teremtő megállások és várakozások megszüntetése.

A sérelmezett eseményeket megelőzően a rendőrök az áruház parkolójánál, szervizúton haladtak, amikor észlelték, hogy a hátsó bejáratnál egy gépjármű szabálytalanul állt meg. A törzsőrmester utal rá, hogy hátsó bejárat alatt az áruház azon bejáratát érti, ami az Elektro World felé esik, azaz amin keresztül a postához lehet bemenni.

Újra megjegyzi a törzsőrmester, hogy arra nem emlékszik, hogy a panaszos pontosan hol várakozott, illetve milyen közlekedési szabályt szegett meg, csupán annyit tud felidézni, hogy valamilyen kisebb súlyú szabályszegés történt. Az akkor készített feljelentést megismerve azonban úgy gondolja, hogy a gépjármű a szervizút kanyarjáratí ívében állt.

Mivel a szabályszegéssel érintett jármű vezetője a gépjárműben tartózkodott, a rendőrök a szolgálati gépjárművel a panaszos gépkocsija mellé gurultak, majd a lehúzott ablakon keresztül felszólították, hogy távozzon, mivel szabálytalanul várakozik. A törzsőrmester megjegyzi, hogy a panaszos a gépjárműben egyedül tartózkodott, utasa nem volt. A felszólítást Sz. r. főrm. hajtotta végre úgy, hogy azt megelőzően a napszaknak megfelelően köszönt. A panaszos a felszólítást csak másodszorra értette meg, és szemmel láthatóan nem tetszett neki, amit hallott, és abban bízott, hogy a rendőrök tovább fognak hajtani, és akkor nem kell távoznia. A felszólítás szövegére a törzsőrmester pontosan nem emlékszik, de a kollégája valami olyasmit mondott, hogy „Jó napot kívánok, szabálytalanul várakozik, tessék továbbhaladni!” A második felszólítás alkalmával a rendőr azt is közölte, hogy a szabálytalanul várakozó gépjárművel a panaszos forgalmi akadályt képez. Arra kérte ezért a panaszost, hogy haladjon tovább, és állítsa le a gépkocsiját a parkolóban, ami ugyan nem volt üres, de volt benne hely. Az eljárás vezetője által bemutatott iratok alapján a törzsőrmester a fentiekhez azt is hozzáfűzte, hogy az intézkedés egy vasárnapi napon, pontosabban ezüstvasárnap zajlott a kora délutáni órákban, amikor rengetegen voltak az áruház környékén.

A panaszos végül is eleget tett a felszólításnak, és a helyszínről eltávozott, így a továbbiakban a rendőröknek nem állt szándékukban intézkedni vele szemben. Arra lettek ugyanakkor figyelmesek, hogy a panaszos a gépjárművel nem az útkereszteződésnél fordul be a parkolóba, hanem az útkereszteződés előtt kb. 10-15 méterre lévő gyalogos átkelőhelyen keresztül felhajt a gyalogjárdára, azon át pedig a parkolóba. Ezt a szabályszegést mindkét rendőr figyelemmel kísérte, azonban közbeavatkozni nem tudtak, a jogsértést megszakítani nem állt módjukban. A látottak miatt a rendőrök szolgálati gépkocsijukkal szintén behajtottak a parkolóba, ahol intézkedés alá vonták a panaszost, aki ekkor már leparkolt, de – a rendőr emlékezete szerint – az autóban ült.

A rendőri intézkedés foganatosításához mindkét rendőr kiszállt a szolgálati autóból, azt ténylegesen Sz. r. főtörzsőrmester hajtotta végre, de a nyilatkozattevő r. törzsőrmester is végig jelen volt.

Az intézkedés az előírásoknak megfelelően zajlott: Sz. r. főrm. köszönt, bemutatkozott, közölte jelvéyszámát, szolgálati helyét, továbbá az elkövetett szabálysértés tényét (gyalogjárdán gépjárművel történő közlekedés). A rendőrök végig nyugodt, higgadt hangnemben, kulturáltan viselkedtek.

Az intézkedés alá vont személy hozzáállása ugyanakkor flegma volt. A törzsőrmester nem emlékszik pontosan, hogy milyen kifejezéseket használt, de a mondanivaló lényege az volt, hogy ne vele foglalkozzanak, hozzá betörtek, meg a kocsiját is ellopták, ezzel kellene inkább a rendőröknek az idejüket tölteni.

Az intézkedés során a főtörzsőrmester elkérte a panaszos okmányait. A törzsőrmester emlékezete szerint a kérés a személy- és menetokmányok átadására vonatkozott. A felszólításnak a panaszos eleget is tett, átadta személyi igazolványát, vezetői engedélyét, illetve a forgalmi engedélyt. Ezt azért tudja biztosan a törzsőrmester, mert az adatokat ő írta fel, illetve ő hajtotta végre a priorálást. Arra is határozottan emlékszik, hogy a panaszos nem adott át laccímkártyát, sőt azt is kijelentette, hogy nyugodtan jelentsék őt fel, úgysem tudnak vele mit kezdeni, mivel nincs laccíme.

Mivel további intézkedésre okot adó körülmény nem merült fel, a rendőrök az okmányokat visszaadták a panaszosnak, és közölték vele, hogy ellene szabálysértési feljelenéssel élnek. Ez szemmel láthatóan nem tetszett a panaszosnak, és továbbra is flegma magatartást tanúsított, illetve arroganciát is érezni lehetett rajta. A főtörzsőrmester ekkor felhívta a panaszos figyelmét arra, hogy az intézkedéssel szemben panasszal élhet.

A törzsőrmester, kérdésre válaszolva előadta, hogy a megtörtént szabályszegés súlya, annak körülményei, továbbá a tömeges észlelés miatt nem volt helye a panaszossal szemben figyelmeztetés alkalmazásának. Helyszíni bírságot a rendőrök fel sem ajánlottak, mivel a panaszos az intézkedés során többször is kijelentette, hogy nem követett el semmilyen szabálysértést.

A panaszossal szemben az igazoltatáson, az adatok rögzítésén, illetve a feljelentés elkészítésén túl más intézkedésre nem került sor, így pl. nem végezték el ruházatának vagy gépjárművének az átvizsgálását sem, mivel arra nem láttak okot.

A rendőri intézkedés jogszabályi alapjaként a törzsőrmester elsősorban a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 13. §-ában rögzített intézkedési kötelezettségre hivatkozik, de megemlíti a közlekedésrendészeti ellenőrzést is.

Kérdésre válaszolva a törzsőrmester kijelentette, hogy nem tudja, hogyan szólították az intézkedés során a panaszost, arra már nem emlékszik, de feltételezi, hogy a vezetéknevén, úr megnevezéssel szóltak hozzá.

Végül utal rá, hogy az intézkedésnek kívülálló tanúja nem volt, azonban az intézkedés végén a helyszínre érkezett egy hölgy, akivel a panaszos végül eltávozott, de ekkor már a rendőrök is távozóban voltak.

2) Sz. r. főrm. meghallgatására a 2011. március 3-án készített hivatalos feljegyzés tanúsága szerint telefon útján került sor, mivel a vizsgálat idején betegállományban volt. Annak során a főtörzsőrmester előadta, hogy a panaszossal szembeni intézkedés alapvetően B. r. főrm. elmondásának megfelelően zajlott, ahhoz ugyanakkor a következőket fűzte hozzá.

A szabálysértés észlelésekor a szolgálati gépjárművel a K. út irányából hajtottak be a rendőrök az áruház szervizútjára. A panaszos gépjárműve velük szemben, az igen szűk keresztmetszetű szervizút egyébként is nehezen belátható kanyarjában állt, úgy, hogy forgalmi akadályt képezett. A szabálytalanul várakozó gépjármű vezetőjének a főtörzsőrmester kb. 10 m távolságból, a szolgálati gépjárműből karjával jelzést adott arra, hogy hajtson tovább, de annak a panaszos nem tett eleget, csak a „száját húzogatta”. Majd amikor a szolgálati gépjárművel a rendőrök a panaszos gépjárműve mellé értek, az ablakot lehúzza, két alkalommal szólította fel a főtörzsőrmester a panaszost a távozásra, aminek hatására a panaszos végül tovább indult, ezt követően azonban újabb szabálysértést követett el.

A rendőri intézkedés során a panaszos átadta az okmányait, többek között lakcímkártyát is, amelyen nem szerepelt semmilyen lakcím, és a panaszos ki is jelentette, hogy nincs lakcíme, így nyugodtan jelentsék fel, úgysem lesz az ügyből semmi. A gépjármű forgalmi engedélye

szerinti tulajdonos nem a panaszos volt, hanem – a panaszos közlése szerint – az élettársa, aki az áruházban vásárolt, és aki a rendőri intézkedés végén meg is jelent a helyszínen.

3) A panaszossal szemben 2010. december 14-én szabálysértési ügyben tett feljelentés az alábbiakat rögzíti.

A panaszossal szemben a feljelentést a rendőrök a KRESZ 40. §-ában foglalt rendelkezések megsértése miatt tették. Előadásuk szerint a szolgálat ellátása során, a Tesco áruház szervizútján haladva azt észlelték, hogy a panaszos az áruház hátsó bejáratánál lévő útkanyarulatban várakozik a K. út irányába haladó sávban, az általa vezetett személygépkocsival. Az útkanyarulat a parkoló gépkocsiktól nem volt belátható. A rendőrök felszólították a panaszost, hogy haladjon tovább. A panaszos a második felszólításnak tett eleget. Ezt követően azonban – miután elhaladt a rendőrségi gépkocsi mellett, szemmel láthatóan szándékosan – a gyalogátkelőhelyen balra bekanyarodott és a gyalogosok részére kialakított járdán közlekedett tovább. Ezt látva a rendőrök a panaszost intézkedés alá vonták, amelynek során közölték vele az általa elkövetett szabálysértéseket. Azokat a panaszos nem ismerte el, illetve trágár szavak használatával közölte, hogy elege van a rendőrségből, és jobb lenne, ha az ellopott autója keresésével töltének a rendőrök az idejüket. Ezután a rendőrök közölték a panaszossal, hogy ellene szabálysértési feljelentéssel élnek, amit tudomásul vett.

A feljelentésen a panaszos levelezési címe olvasható, ami azonos a gépjármű tulajdonosának címével.

4) A rendőrség a fenti iratokhoz csatolva egy 8 oldalon 32 darab képből álló fényképmellékletet küldött meg a Testületnek. Az abban található képeken pedig pontosan megjelölték az intézkedés helyszínét, ábrázolták a helyszín környékét, meghatározták a panaszos gépkocsijának és az intézkedő rendőröknek a helyzetét.

III.

1) A panaszos által előadott sérelmek kapcsán a Testület mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy hatásköri szabályai alapján valamennyi panaszosi sérelem vizsgálatát elvégezheti-e.

A Testület eljárását az Rtv. a IX. Fejezetében, Jogorvoslatok alcím alatt szabályozza. Az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az, „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány, valamint a főigazgatók a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

Az idézett rendelkezés értelmében a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat-csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

– a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegosztatás stb.), tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fentiekből következik, hogy a Testületnek – fő szabály szerint – nem áll módjában felügyeletet gyakorolni a rendőrség azon tevékenysége felett, amelyet nem az Rtv., hanem más jogszabály, így például a büntetőeljárásról szóló törvény alapján végez. Erre figyelemmel a Testület nem vizsgálhatta, hogy a panaszos sérelmére elkövetett bűncselekmény felderítése során a rendőrség a nyomozás hogyan folytatta le, annak keretében milyen eljárási cselekményeket végzett, a nyomozás mennyire volt körültekintő és alapos. Ilyen jellegű felügyeletet a rendőrség, mint nyomozó hatóság tevékenysége felett kizárólag a Magyar Köztársaság Ügyészsége gyakorol a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvényben foglalt jogai és kötelezettségei alapján.

Erre figyelemmel a panaszbeadvány azon része kapcsán, amelyben a panaszos a felesége által a sérelmére elkövetett jogellenes cselekmények felderítése során tanúsított rendőrségi eljárást, rendőri mulasztást sérelmez, a Testület hatáskörének hiányát volt kénytelen megállapítani.

A fentiekén túl, mivel hatásköre egyértelműen megállapítható volt, a Testület vizsgálta ugyanakkor a Tesco áruház parkolójában zajlott eseményeket, azon belül a panaszos igazoltatását, adatainak rögzítését, a rendőrök azonosítási kötelezettségének teljesítését és az általuk alkalmazott hangnemet.

Az eljárás során a Testület megállapította, hogy a panaszolt intézkedések érintették a panaszosoknak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezethető tisztességes eljáráshoz, az 54. § (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz és 59. § (1) bekezdésében rögzített személyes adatok védelméhez való alapvető jogát az alábbiak szerint.

2) A Testület az intézkedések kapcsán elsőként azt vizsgálta, hogy az adott körülmények között keletkezett-e az eljáró rendőröknek intézkedési kötelezettsége.

A panaszos a rendőri intézkedést megelőző események kapcsán azt rögzítette, hogy az említett napon egy belátható kanyarban, a megállni tilos tábla előtt – vagyis annak hatályán kívül – állt meg egy nagyáruház parkolójában mintegy öt perc erejéig. A kocsiban ülve arra lett figyelmes, hogy egy rendőrautó közeledik, és a rendőrök egy autóst, aki valóban a megállni tilos tábla hatálya alatt parkolt, távozásra szólítottak fel. Ezt követően a szolgálati jármű a panaszost is megközelítette, és a rendőrök a rádudáltak, jelezve, hogy neki is távoznia kell. A panaszos a megállni tilos táblára mutatott, és jelezte, hogy annak hatályán kívül állt meg, az egyik rendőr azonban az ablakon kiszólva újra távozásra kérte fel. A panaszos ekkor szóban is felhívta a rendőr figyelmét arra, hogy a tábla hatálya alá nem eső területen áll, majd a közeli parkolóba hajtott.

A rendőrök előadása szerint intézkedésük kiváltó oka az volt, hogy a panaszos a Tesco áruház szervizútján, egy be nem látható útkanyarulatban várakozott, amely magatartásával

közlekedési szabályszegést valósított meg. Amikor pedig a rendőrök távozásra szólították fel, annak először nem akart eleget tenni, a felhívás megismétlését követően pedig a helyszínről olyan módon hajtott el, hogy a gépkocsival igénybe vette a közelben lévő gyalogjárdát, és azon keresztül állt be a parkolóba.

a) Azzal összefüggésben, hogy a panaszos magatartását miként vizsgálhatja, a Testület fontosnak tartja rögzíteni az alábbiakat.

A fent utalt jogszabályhely – az Rtv. 92. §-ának (1) bekezdése – a Testület hatáskörét az Rtv. V. fejezetében szabályozott intézkedésekre, a VI. fejezetben szereplő kényszerítő eszköz-alkalmazásokra, valamint a IV. fejezetben szereplő általános elvekre korlátozza. Ennek értelmében a Testület hatáskörén kívül esik annak megállapítása, hogy a panaszos elkövetett-e a rendőri intézkedést megelőzően szabálysértést.

A Testület ugyanakkor utal töretlen gyakorlatára, miszerint azt vizsgálnia kell, hogy a szabálysértés elkövetésének az adott intézkedéshez szükséges fokú gyanúja fennállt-e. Abban az esetben ugyanis, ha nem végezné el a rendőri intézkedés alapjául szolgáló cselekmény alapvető értékelését akkor, amikor a rendőrség jogalapként szabálysértés gyanújára hivatkozik, az alapjog-korlátozás vizsgálata kiüresedne. Ebben a körben a Testület az alábbiakat rögzíti.

b) A rendőri intézkedés a konkrét esetben akkor vette kezdetét, amikor a rendőrök látva, hogy a panaszos az útkanyarulatban várakozik, őt távozásra szólították fel.

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése értelmében „a rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve illet a tudomására hoznak”. A Szolgálati Szabályzat 3. § (1) bekezdése egyértelművé teszi, hogy az intézkedési kötelezettséget megalapozza a szabálysértések észlelése is: „bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha illet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli.”

A panaszos magatartása miatt tett szabálysértési feljelentés a KRESZ 40. §-ára utal, az abban foglalt rendelkezések megsértésének gyanúját állapítja meg. A 40. §-ban a jogalkotó a megállással kapcsolatos előírásokat rögzítette. Ezen belül – ahogyan arra a szabálysértési hatóság 2011. január 25-én kelt határozata is utal – az (5) bekezdés c) pontja mondja ki, hogy tilos megállni – egyebek mellett – be nem látható útkanyarulatban, bukkanóban vagy más olyan helyen, ahol a járművet a többi jármű vezetője kellő távolságból nem észlelheti.

A panaszosi és a rendőri előadásban egyetértés mutatkozik abban, hogy a panaszos egy útkanyarulatban állt a gépkocsijával, vita a felek között abban van, hogy az útkanyarulat belátható volt-e, vagy a KRESZ 40. §-ának értelmében az adott helyen megállási tilalom érvényesült. A fent rögzítettek értelmében a Testületnek nem feladata, hogy a szabálysértés elkövetését megítélje, ugyanakkor arról döntést kell hoznia, hogy a szabályszegés elkövetésének az adott helyzetben fennállt-e a rendőri intézkedés foganatosítására okot adó, alacsony szintű gyanúja. A kérdés megítélésakor a Testület figyelemmel volt a rendőrség által megküldött fényképmellékletre, valamint a panaszos által csatolt, kézzel készített rajzra is.

A figyelmeztetésen túl alkalmazott további intézkedések – így az igazoltatás és az adatrögzítés – a rendőrök szerint okául szolgált a panaszos ezt követően tanúsított magatartása is, a Testület a rendőri fellépés indokoltságának vizsgálatánál figyelembe vette a panaszos elindulását követően történt eseményeket is.

A panaszos – mind eredeti beadványában, mind pedig annak kiegészítésében – csupán arról tesz említést, hogy a rendőri felszólítást követően a parkolóba hajtott. A rendőrségi iratok tanúsága szerint ugyanakkor ezt olyan módon tette, hogy felhajtott a gyalogjárdára, és azon keresztül jutott a parkolóba.

A KRESZ 25. §-ának (1) bekezdése szerint „járművel az úttesten – az előzés és kikerülés esetét kivéve – annak menetirány szerinti jobb oldalán, az út- és forgalmi viszonyok szerint lehetséges mértékben jobbra tartva kell közlekedni”.

A Testület ebben a kérdésben az egymásnak ellentmondó bizonyítékok alapján nem tudott állást foglalni, ugyanakkor a panaszos várakozása kapcsán **úgy ítélte meg, hogy a rendőrök részéről nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan az a feltételezés, hogy a panaszos tilos helyen áll, ezért az adott helyzetben fennállt a szabálysértés elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőri intézkedés alapjául szolgálhatott. A parkolóban foganatosított intézkedés vonatkozásában a jogalap külön vizsgálatát a Testület már nem tekintette elengedhetetlenül szükségesnek a rendőri tevékenység jogszerűségének megítéléséhez.**

3) A panaszos igazoltatása kapcsán a Testület az alábbiakat szögezi le.

Az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdése alapján a rendőr a feladata ellátása során igazolthatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

Kétségtelen, hogy szabálysértés elkövetésének gyanúja esetén megvalósul a közrend és a közbiztonság védelme iránti olyan igény, amely a vélelmezett elkövető azonosítását szükségessé teszi. Ez a követelmény a rendőrök eljárásának a konkrét esetben is jogalapot teremtett.

A közrend és a közbiztonság védelme érdekében tehát a panaszos igazoltatását a Testület jogszerűnek minősítette, és azzal összefüggésben személyes adatok védelméhez való jogának sérelmét nem tartotta indokoltnak megállapítani.

Hasonló megállapítást tesz a Testület a panaszos adatainak rögzítése kapcsán is. Az Rtv. 29. § (3) bekezdése ugyanis kifejezetten biztosítja az adatrögzítés jogalapját, ha a kérdéses adatok további eljáráshoz szükségesek. A szabálysértési gyanú erre figyelemmel megfelelő jogalapot szolgált az adatrögzítéshez, hiszen az adatok „további intézkedéshez, eljáráshoz [voltak] szükségesek”, a szabálysértési feljelentést a panaszos adatai alapján tudták a rendőrök elkészíteni, illetve az eljárás lefolytatásához, a későbbi bizonyításhoz ez a lépés elengedhetetlenül szükséges volt.

Mivel a szabálysértési eljárás megindításához, illetve lefolytatásához a panaszos személyazonosságának megállapításán túl adatainak rögzítésére nyilvánvalóan szükség volt, és nincs olyan rendőri intézkedés, amely a legitimnek elfogadott cél elérésére kisebb fokú jogkorlátozás mellett alkalmas volna, az adatok rögzítését a Testület jogszerűnek minősítette, és a panaszos személyes adatok védelméhez való jogának megsértését ebben a vonatkozásban sem állapította meg.

4) A panaszos sérelmezte, hogy az igazoltatás során a rendőrök elkérték tőle a lakcímkártyáját is, holott úgy tudja, arra nincs felhatalmazásuk.

Az intézkedő rendőr e kérdésben úgy nyilatkozott, hogy a panaszos átadta neki az okmányait, többek között lakcímkártyát is, amelyen nem szerepelt semmilyen lakcím, és a panaszos ki is jelentette, hogy nincs lakcíme, így nyugodtan jelentsék fel, úgysem lesz az ügyből semmi.

Az igazoltatással kapcsolatos kötelezettségek körében az Rtv. 29. § (2) bekezdése rögzíti, hogy az „igazoltatott köteles a személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni”. Ez a bekezdés rendelkezik arról is, hogy a „személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat”, végül hogy az „igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető”. A 29. § (8) bekezdése rendelkezik arról, hogy mit kell személyazonosító adaton érteni: „az érintett személy nevét, születési helyét, születési idejét és anyja születési családi és utónevét”.

Az Rtv. hatályos szabályai szerint tehát igazoltatás során a lakcímkártya átadására az igazoltatott nem kötelezhető. Szintén nem kötelezhető a lakcímkártyán szereplő adatok közlésére. Ez következik részben logikai értelmezéssel abból, hogy a lakcímadatok okmánnyal való igazolásának kötelezettsége alóli mentesítés kiüresedne, ha az érintett egyébként kötelezhető volna a lakcímkártyán szereplő adatok közlésére, másrészt abból, hogy az Rtv. 29. § (3) bekezdés a személyazonosító adatok rögzítését írja elő, illetve teszi lehetővé, ezek között pedig a lakcímadatok nem szerepelnek.

A személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény (a továbbiakban: Avtv.) 3. § (1) bekezdése szerint továbbá személyes adat akkor kezelhető, ha ahhoz az érintett hozzájárul. Bár elvileg felvethető, hogy lakcímadatainak közlésekor a panaszos hozzájárulását adhat az adatok kezeléséhez, a Testület álláspontja szerint a közhatalmi feladatot ellátó rendőr és az intézkedés alá vont személy aszimmetrikus viszonyában a fentiek alapján nem tekinthető jogszerűnek sem az adatkérés, sem az adatrögzítés.

A konkrét esetben a panaszos és az intézkedő rendőr előadása ellentmondásban áll azzal kapcsolatosan, hogy elhangzott-e felszólítás a lakcímkártya átadására, az ugyanakkor mindkét fél előadásából kiderül, hogy az okmány a rendőr kezébe került. Figyelemmel volt továbbá a kérdés tárgyalása kapcsán a Testület arra a körülményre is, hogy a panaszos lakcímkártyája lakcímadatait nem tartalmazza, azt ugyanakkor egyértelműen rögzíti, hogy a panaszos nem rendelkezik bejelentett lakcímmel, amely adat egyértelműen a panaszos személyes adatainak körébe tartóznak minősül. A panaszos erre a körülményre a Testület előtti eljárás során – a kapcsolattartás vonatkozásában – maga is hivatkozott.

Abban a kérdésben, hogy a lakcímkártyát a rendőr a panaszostól elkérte-e, vagy azt a panaszos önként adta át, a Testület a rendelkezésre álló információk alapján nem tudott megalapozott döntést hozni, így a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő alapvető jogának megsértése ebben a vonatkozásban nem volt megállapítható.

Azt ugyanakkor, hogy a panaszos lakcímkártyáját a rendőr megtekintette és lakcímadatait – tehát azt, hogy a panaszos bejelentett lakcímmel nem rendelkezik – a megismerte, a rendőri előadás alapján kétséget kizáróan meg lehetett állapítani. Ezért a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő alapjogának megsértését.

5) A panaszos kifogásolja, hogy az intézkedő rendőr nem tett eleget az Rtv. 20. §-ában foglalt kötelezettségeinek, mivel az eljáró rendőr sem az intézkedés kezdetén, sem azt követően nem mutatkozott be.

A rendőrségi iratok tanúsága szerint azonban az intézkedés az előírásoknak megfelelően zajlott: Sz. r. főrm. a panaszosnak köszönt, bemutatkozott, közölte vele jelvéyszámát, szolgálati helyét, továbbá az elkövetett szabálysértés tényét (gyalogjárdán gépjárművel történő közlekedés).

Az intézkedés formai követelményeit az Rtv. 20. §-a rögzíti. A hivatkozott jogszabályhely szerint a rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye, vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni. Az intézkedések alkalmazását követően a rendőr köteles továbbá az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni a törvény szerinti panasz lehetőségéről.

A szolgálati fellépés módjára vonatkozó szabályokat a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) tovább részletezi. A 4. § (1) bekezdése szerint „a rendőr az intézkedést – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha egyenruhát visel tisztelegéssel, és a tervezett intézkedés megjelölése és célja, valamint neve és azonosító száma közlésével kezdi meg. Az intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét nem veszélyezteti – szolgálati igazolványát vagy azonosító jelvényét is felmutatja”.

A felek előadásában a Testület ellentmondást tapasztalt azzal kapcsolatosan, hogy a rendőr azonosításra vonatkozó kötelezettségének eleget téve járt-e el a konkrét esetben. Figyelemmel erre, valamint arra, hogy az ellentmondás feloldására alkalmas további eszköz nem állt a Testület rendelkezésére, a Testület arra a megállapításra jutott, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának megsértése az azonosításai kötelezettséggel összefüggésben bizonyítottság hiányában nem állapítható meg.

6) A panaszos megfogalmazta továbbá kifogásait az eljáró rendőrök által használt hangnem kapcsán is. Úgy érezte ugyanis, hogy a rendőr „kvíz kérdéseket” tett fel neki az elkövetett

szabálysértéssel kapcsolatban, holott csupán közölnie kellett volna a tényeket, és meghatározni az elkövetni vélt szabálysértést, valamint az intézkedés indokát.

Sérelmezi továbbá a panaszos, hogy miután „véleményt formált” az intézkedésről, a rendőr elkezdte a keresztnévén szólítani, amit sértőnek érzett. Ez a megszólítás véleménye szerint bizalmaskodó lehet, ugyanakkor „mindenki tudja, hogy a lekezelő felsőbbrendűség kifejezésének eszköze, amihez még a nyomatékosító hangsúly is társul” szinte minden alkalommal. A panaszos úgy véli, hogy a magyar nyelv elég gazdag ahhoz, hogy a tiszteletet megadjuk a másoknak.

A rendőrök előadásuk szerint az intézkedés során végig nyugodt, higgadt hangnemben, kulturáltan viselkedtek.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdése értelmében „a Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait”, míg a 11. § (1) bekezdés rögzíti, hogy „a rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni”.

Felhívja továbbá a Testület a figyelmet a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexében (a továbbiakban: Etikai Kódex) foglalt követelményekre is, amelyek ugyan nem minősülnek normatív előírásoknak, mégis alapjaiban határozzák meg a rendőri hivatás értékeit, és erkölcsi iránymutatásul szolgálnak a rendőrség és az egyes rendőrök számára. Az Etikai Kódex 5. pontja szerint „a rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit (...) indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz (...) megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el”.

A Testület a fenti rendelkezésekre hivatkozással számos korábbi állásfoglalásban is leszögezte már álláspontját, miszerint az intézkedő rendőröktől – mint közhatalmi funkciót ellátó szerv tagjaitól – minden esetben elvárható az udvarias és kulturált fellépés. Véleményét – amelyet a konkrét esetben is irányadónak tekint – 64/2008. (VIII. 18.) számú állásfoglalásban az alábbiak szerint foglalta össze. „A rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is elsősorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházza fel a rendőröket, az államszervezeten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket.”

Az, hogy ezen követelményeknek a rendőrök a konkrét esetben eleget tettek-e, nem volt kétséget kizáróan eldönthető. A rendőrök bevallásuk szerint kulturáltan viselkedtek a panaszossal, miközben a panaszos azt érezte, hogy lekezelően bánnak vele.

A felek előadásában tapasztalt ellentmondást a Testület azonban a rendelkezésére álló eszközökkel nem volt képes feloldani, így a rendőrök által alkalmazott hangnem miatt a panaszos emberi méltóságához való jogának a megsértését nem tudta megállapítani.

IV.

A Testület megítélése szerint a rendőrök részéről a konkrét esetben nem volt nyilvánvalóan megalapozatlan az a feltételezés, hogy a panaszos tilos helyen áll, ezért az adott helyzetben fennállt a szabálysértés elkövetésének olyan fokú gyanúja, amely a rendőri intézkedés alapjául szolgálhatott. A közrend és a közbiztonság védelme érdekében tehát a panaszos igazoltatását a Testület jogszerűnek minősítette, és azzal összefüggésben személyes adatok védelméhez való jogának sérelmét nem tartotta indokoltnak megállapítani. Mivel a szabálysértési eljárás megindításához, illetve lefolytatásához a panaszos személyazonosságának megállapításán túl adatainak rögzítésére nyilvánvalóan szükség volt, az adatok rögzítését a Testület szintén nem minősített jogsértőnek.

Abban a kérdésben, hogy a lakcímkártyát a rendőr a panaszostól elkérte-e, vagy azt a panaszos önként adta át, a Testület a rendelkezésre álló információk alapján nem tudott megalapozott döntést hozni. Azt ugyanakkor, hogy a panaszos lakcímkártyáját a rendőr megtekintette és lakcímadatait – tehát azt, hogy a panaszos bejelentett lakcímmel nem rendelkezik – a megismerte, a rendőri előadás alapján kétséget kizáróan meg lehetett állapítani, ezért a Testület indokoltnak tartotta megállapítani a panaszos személyes adatok védelméhez fűződő alapjogának megsértését.

A felek előadásában tapasztalt ellentmondást azzal kapcsolatban, hogy a rendőr azonosításra vonatkozó kötelezettségének eleget téve járt-e el, továbbá, hogy a rendőrök által alkalmazott hangnem megfelelt-e a vonatkozó törvényi követelményeknek, arra alkalmas eszköz hiányában a Testület nem tudta feloldani, ezért alapjogsértést e vonatkozásokban nem tudott megállapítani.

A Testület a fentiek alapján úgy ítélte meg, hogy a megvalósult jogsérelem nem éri el a súlyosság olyan fokát, amely indokoltá teszi az állásfoglalás megküldését az országos rendőrfőkapitánynak, ezért – az Rtv. 93. §-ának (2) bekezdése alapján – a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2011. május 11.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
előadó testületi tag